

Javaslat a

„Kórhányi kőkereszt”

települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Tálas- Molnár Erika

.....*Tálas- Molnár Erika*..... (alíírás)

Cserkeszölő, 2022.02.03.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Tálas- Molnár Erika

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Tálas- Molnár Erika**

Levelezési cím: **5465 Cserkeszölő Csokonai u 2/c**

Telefonszám: **+36704249412**

E-mail cím: **molnarerika85@gmail.com**

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Kórhányi kőkereszt**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:¹:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
- nem**

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

5465 Cserkeszölő, Kórhány dűlő, 0150/1. hrsz.

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

- települési**
- tájegységi
- ágazati

amely értéktár neve: Cserkeszölő települési értéktár

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Kórhányi kőkereszt

---

¹ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

Préselt vörös téglából készült építmény, a fülkéjében elhelyezett egy tömböt képező sósakúti kőből faragott kereszttel és Krisztus alakkal. A mű monumentálisabbá tétele céljából, a kereszt háttéréül több mint 2m széles és a föld felszínétől 6 m magas felépítmény szolgál. Az emlékmű fent harangtoronyban, az pedig kis keresztkben végződik. Az építmény két oldalán, cararraí márványlap van elhelyezve, melyre a stáció szövegének kezdő sorai vannak bevésvé. Alul félkörben kovácsolt vasrács zárja körül a kereszt talapzatát, míg az építmény túlsó oldalán a harangozó számára fülkeszerű mélyedés van kialakítva. A Krisztus szobor Fadrusz János szobrászművész mintája után készült Dósa Lukács iparművész tervei alapján két mester Gyalay Simon és Papp Mátyás készítette. Az egy tömböt képező, kőből faragott kereszttel és Krisztus-alakkal álló emlékhelyet ifj. Szabó Imre hegybíró állította 1911-ben. Az emlékmű fent harangtoronyban végződik.

A település dokumentáltan legrégebbi építészeti emléke, az 1911. augusztus 27-én, gr. Csáky Károly Emánuel Váci püspök által lett felszentelve. Nagyon sokan megállnak itt, körbejárják ezt a formailag egyszerű, de mégis ízléssel megtervezett művészi értékű kőkeresztet.

A Kórhányi Kőkereszt építői, építetői számítva az időjárás viszontagságaira az építőanyagok kiválasztásánál állandóan tartós építési anyagokat használtak, ami sok éven, akár évszázadokon keresztül megőrzi szépségét. Az építetői szándék ellenére 110 év a kőkeresztben sem múlt el nyom nélkül, és már veszített némileg régi fényéből. Különösen az építmény félkör alakú talapzatán, a kovácsolt vasrácsban, a vésett feliratokon, a bádogos szerkezeteken, és a kereszt előtti téglaburkolaton látszódik az idő múlása, és már a harang sincs a helyén. A károsodás nem olyan mértékű, amit ne lehetne még helyreállítani. Szerencsére szándékos rongálás még nem történt, de az idő múlása mindenképp ront a helyzeten. A sérült helyeken itt-ott látszódik, hogy valakik jó szándékúan, de mégis szakszerűtlenül próbálták a hibákat kijavítani.

A Kórhányi Kőkereszt felszentelése utáni időszakban rendszeresek voltak itt az istentiszteletek. Ez a hagyomány mára megszűnt, bár hívő közösségek kísérletet tesznek e hagyomány visszaállítására. Az elmúlt években többször volt arra példa, hogy hívők csoportja, a „Keresztútjárás” hagyományát felelevenítve bejárták a környékbéli kereszteteket. A „Keresztútjárás” szervezői az útvonalba egyik kiemelt állomásként a Kórhányi Kőkeresztet is beiktatták, rövid istentisztelet celebrálással a résztvevőknek.

2021-ben felszentelésének 110. évfordulójának alkalmából védetté nyilvánították.

A kórhányi kereszt talapzatának felirata:

KÉSZÜLT
IFJ. SZABÓ IRE ÚR ÉS NEJE
SZÜL. FAZEKAS ROZÁLIA
TELKÉN ÉS KÖLCSÉGÉN
HEGYBÍRÓSÁGÁNAK
ESZTENDEJÉBEN
1911. ÉVBEN

Jobboldalon: a keresztút I-VII állomása.
Baloldalon: a keresztút VIII-XIV állomása.

FELSZENTELETETT
GRÓF CSÁKY KÁROLY EMÁNNUEL
VÁCZI PÜSPÖK ENGEDÉLYÉVEL
1911.É AUGUSZTUS 27.

7. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A kereszt a település egyik kiemelkedő történelmi, építészeti emléke. Megőrzése, történetének bemutatása, az utókornak történő megörökítése történelmünk egy szeletét mutatja meg az érdeklődőknek.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- <https://lebeny.hu/szakralis-emlekek/kokeresztek-kapolnak-keposzlopok>
- <http://www.zounuk.hu/toszeg/hu/taxonomy/term/159>

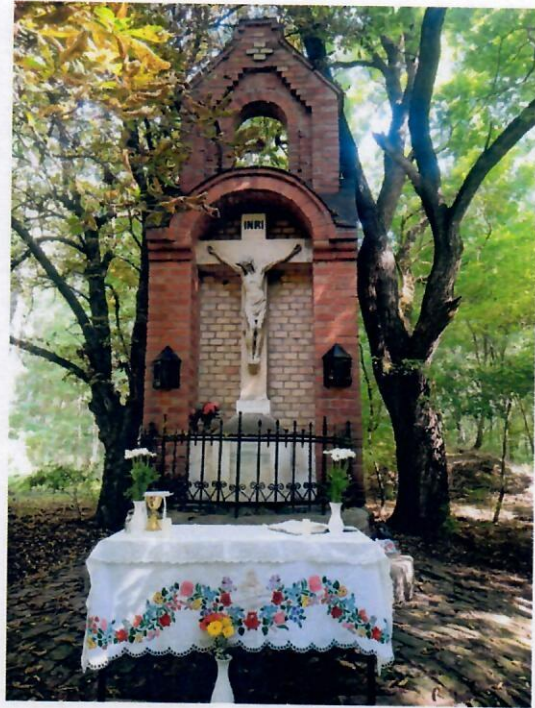
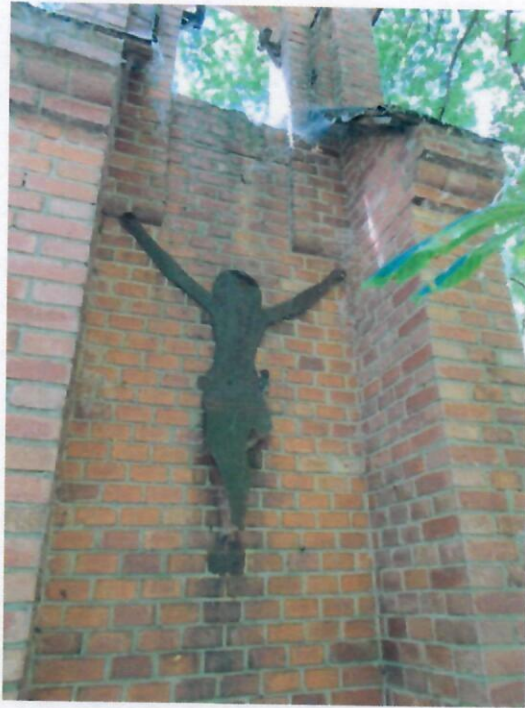
- Közbirtokosság keresztje = Cserkeszölői hírek 16. évf. 4. sz. (2013. december) p. 16.
- Százéves lett a cserkei Kórhányi kőkereszt = Új Néplap 2011. december 21. 4. p
- Józsa László „Megszentelt kövek” című helytörténeti leírása

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek.
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról